

İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin Məsləhət və Təlim Xidmətləri

Maliyyə institutlarında PL/TMM üzrə daxili nəzarət
sisteminin qurulması xidmətləri

Təklifin qısa məzmunu

1. Xidmətin məqsədi və hədəf təşkilatlar;
2. PL/TMM üzrə daxili nəzarət sisteminin qurulmasının elementləri;
 1. Maliyyə institutlarında PL/TMM üzrə daxili siyasətin formalaşdırılması;
 2. Maliyyə institutlarının korporativ idarəetmə sisteminin daxili nəzarət sistemi baxımından qiymətləndirilməsi və tələblərə uyğun ilkin düzəlişlər;
 3. Maliyyə institutlarında PL/TM riskinin qiymətləndirməsi;
 4. Maliyyə institutlarında PL/TMM üzrə daxili prosedurların formalaşdırılması;
 5. Məsul şəxs, hesabatlıq və nəzarət;
 6. Təlim strategiyası və hədəfli təlim proqramı;
 7. Nəzarət və hüquq mühafizə orqanları ilə əməkdaşlıq.

1. Xidmətin məqsədi və hədəf təşkilatlar

Müasir dövrdə PL/TMM üzrə daxili nəzarət sisteminin qurulması maliyyə təşkilatlarının ən önəmli vəzifələrindən biri sayılır. Sistemin mövcudluğu maliyyə qurumlarının beynəlxalq bank-maliyyə sistemə inteqrasiyasını və müxbir əlaqələr qurmaq imkanlarını asanlaşdırır. Bu sahə üzrə nəzarət sistemi mövcud olmadıqda isə banklar və digər maliyyə qurumları xaricə əməliyyatları dolayı yollarla, çoxsaylı maliyyə vasitəçiləri ilə, eyni zamanda böyük komissiyalar hesabına həyata keçirə bilir.

Bu xidmətdən əsas faydalana biləcək təşkilatlar aşağıdakılardır:

- Banklar;
- Sığorta şirkətləri;
- İnvestisiya şirkətləri;
- İnvestisiya fondları.

2.1. Siyasətin formalaşdırılması

Daxili nəzarət sisteminin tətbiqi üçün ilk addım olaraq bu sahədə siyasətin formalaşdırılmasına ehtiyac var. Siyasət təşkilatın PL/TMM üzrə ümumi baxışını əks etdirən çərçivə sənədlər toplusudur. Siyasətə aşağıdakı elementlər daxildir:

- Daxili siyasətin formasının hazırlanması və təsdiqi;
- Daxili siyasətin qarşıya qoyduğu hədəflərin müəyyən edilməsi, tədbirlər planının formalaşdırılması;
- Daxili nəzarət sisteminin tətbiqi prosesinə nəzarət.

2.2. Qiymətləndirmə və düzəlişlər

Bu mərhələdə daxili nəzarət sisteminin tətbiqi üçün tələb olunan ilkin şərtlərin mövcudluğu qiymətləndirilir və baza şərtlərin təmin olunması istiqamətində addımlar atılır. Bu mərhələni aşağıdakı addımlarda təsvir etmək olar:

- Maliyyə institutunun korporativ idarəetmə sistemin qiymətləndirilməsi;
- PL/TMM üzrə daxili nəzarət sisteminin tələblərinə uyğun olaraq korporativ idarəetmə sistemində mövcud boşluqların aradan qaldırılması;
- Daxili nəzarət sisteminin maliyyə institutunun korporativ idarəetməsinə inteqrasiyasına dair icra müddətlərinin təyin edilməsi.

2.3. Risk qiymətləndirilməsi

Daxili nəzərat sisteminin tətbiqi üçün tələb olunan ilkin şərtlər yerinə yetirildikdən sonra təşkilat risk qiymətləndirilməsi üzrə metodologiya seçimi etməli, bu metodologiya ilə risk qiymətləndirilməsini həyata keçirməlidir. Bu mərhələni aşağıdakı addımlarda təsvir etmək olar:

- Risk qiymətləndirilməsi metodologiyasının hazırlanması;
- Risk qiymətləndirilməsinin aparılması və nəticələrin müəyyən edilməsi;
- Riskləri minimallaşdıran proqram təminatının maliyyə institutlarının proqram təminatına inteqrasiyası.

2.4. Daxili prosedurların hazırlanması

Risk qiymətləndirilməsinin nəticələri əldə olunduqdan sonra daxili prosedurların yazılması və mövcud prosedurların uyğunlaşdırılması aparılmalıdır. Bu məqsədlərə uyğun olaraq aşağıdakı prosedurların (prosedur qruplarının) yaradılmasına və uyğunlaşdırılmasına ehtiyac var:

1. Eyniləşdirmə və verifikasiya proseduru;
2. Məlumatların sənədləşdirilməsi, məxfiliyin təmin edilməsi və mərkəzləşdirilmiş arxivin yaradılmasına dair prosedurlar;
3. Yüksək riskli əməliyyatlara dair təhlil proseduru;
4. Əməliyyatların avtomatik təhlilinə imkan verən proqram təminatları və proqram təminatına dair prosedurlar.

2.4.1. Eyniləşdirmə və verifikasiya

Bu prosedur aşağıdakı elementləri özündə birləşdirməlidir:

- Normal eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin tətbiqi;
- Əlavə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin tətbiqi;
- Sadələşdirilmiş eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin tətbiqi;
- Davamlı eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin tətbiqi;
- Eyniləşdirmə və verifikasiya tətbiqlərinin tətbiqinə dair müstəqil məlumat mənbələrindən istifadə.

2.4.2. Sənədləşdirmə, məxfilik və arxiv

Məlumatların sənədləşdirilməsi, məxfiliyin təmin edilməsi və mərkəzləşdirilmiş arxivin yaradılmasına dair prosedurlar bu elementləri özündə birləşdirməlidir:

- Məlumatların sənədləşdirilməsinə dair tələblərin müəyyən edilməsi;
- Məxfilik şərtləri və onun pozulmasına görə məsuliyyət;
- Müştərinin və benefisiar mülkiyyətçinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyasına imkan verən fiziki və elektron arxivin yaradılması.

2.4.3. Təhlil və avtomatik təhlil

Yüksək riskli əməliyyatlara dair təhlil proseduru və əməliyyatların avtomatik təhlilinə imkan verən proqram təminatları bu elementləri birləşdirməlidir:

- Məsul şəxsin və aidiyyəti struktur bölmənin maliyyə institutunun bütün maliyyə əməliyyatlarına, arxivlərinə birbaşa çıxışının təmin edilməsi;
- Təhlildə prioritetləşdirilməni təmin etmək məqsədi ilə əməliyyatların, müştərilərin, ərazilərin risk uyğunluğuna görə qruplaşdırılması;
- Qeyri-adi və şübhəli əməliyyatlara dair xüsusi indikatorların müəyyən edilməsi və bütün aidiyyəti əməkdaşlara çatdırılması;
- Yüksək riskli əməliyyatların avtomatik təhlilinə imkan verən proqram təminatlarının quraşdırılması;
- Məsul şəxsin və aidiyyəti əməkdaşların internet resursları və digər informasiya mənbələri ilə təmin edilməsi.

2.5. Məsul şəxs, hesabatlıq və nəzarət

Məsul şəxsə dair tələblər

- Maliyyə institutunun strukturu çərçivəsində məsul şəxs vəzifəsinin, aidiyyəti struktur bölmənin müəyyən edilməsi;
- Məsul şəxsə dair tələblər çərçivəsində məsul şəxsin təyin edilməsi.

Hesabatlılıq və nəzarət

- Məsul şəxsin rəhbərlik qarşısında hesabatlılığı;
- Məsul şəxsin fəaliyyətinə kənar müdaxilələrin qarşısının alınması;
- Məsul şəxs tərəfindən tapşırıqlarının icrasına yuxarı rəhbər tərəfindən nəzarət və hesabatlılıq;
- Məsul şəxsin fəaliyyətinin daxili audit tərəfindən yoxlanılması;
- Aidiyyəti əməkdaşların vəzifə təlimatlarında PL/TMM üzrə öhdəliklərinin müəyyən edilməsi.

2.6. Təlim

PL/TMM üzrə daxili nəzarət sistemini əməkdaşların uyğun təlimləndirilməsi olmadan təsəvvür etmək mümkün deyil. Təlim prosesinin tənzimlənməsi özündə aşağıdakıları birləşdirir:

- Maliyyə institutu tərəfindən hazırlanmış təlim strategiyasına PL/TMM üzrə hissənin əlavə edilməsi;
- Məsul şəxsin peşəkar səviyyəsinin artırılması məqsədi ilə davamlı təlimlərə cəlb edilməsi;
- Aidiyyəti əməkdaşların məsul şəxs və ya kənar mütəxəssis tərəfindən təlimlərə cəlb edilməsi;
- İşçilərin vaxtaşırı attestasiyası və maliyyə institutunun peşəkar kadrlarla təmin edilməsi.

2.7. Nəzarət və HMO ilə əməkdaşlıq

PL/TMM üzrə daxili nəzarət sistemi cinayət tərkibli əməllərə nəzarəti həyata keçirdiyi üçün mütəmadi olaraq hüquq mühafizə orqanları ilə əməkdaşlıq qaçılmazdır. Əməkdaşlıq aşağıdakı prinsiplər üzərində qurulur:

- Maliyyə Monitorinqi Xidmətindən daxil olmuş göstərişlərin və sorğuların icrası və icraya dair nəzarət;
- Digər nəzarət orqanlarından daxil olmuş göstərişlərin və sorğuların icrası və icraya dair nəzarət;
- Hüquq mühafizə orqanları tərəfindən tələblər, məhkəmə qərarlarının icrası və nəzarət;
- Nəzarət və hüquq mühafizə orqanlarının maliyyə institutunun fəaliyyətinə kənar müdaxilələrinin minimallaşdırılması.

Bakı şəh., Yasamal rayonu, Landau küçəsi 16, AZ1073

(+994 12) 521 33 18

info@ereforms.org

www.iqtisadiislahat.org | www.ereforms.org | www.ecoreform.az/

www.facebook.com/iqtisadiislahat

www.twitter.com/iqtisadiislahat

www.youtube.com/channel/UCRqqwouYQ0a5VVfEyLJe4pw

www.linkedin.com/company/13252168/
